

FAZEKAS MÁTÉ: KILAKOLTATÁS

Saul magyar Damaszkusza

BENKE ATTILA

TRAGIKOMÉDIA A MAI MAGYAR TÁRSADALOMRÓL.

A magyar filmtörténeti hagyomány részei a rendszerkritikus szatírák és tragikomédiák (Fábri Zoltán: *Hannibál tanár úr*, Bacsó Péter: *A tanú*, Szász Péter: *Szépek és bolondok*, András Ferenc: *Veri az ördög a feleségét*), ám ezek a filmtípusok háttérbe szorultak a rendszerváltást követően. Az eddig kisjátékfilmeket író (*Uchebnik*) és rendező (*Apám szíve*) Fazekas Máté első mozifilmjében, a *Kilakoltatásban* a szatirikus és groteszk tradíciót elevenítette fel, hogy kiállítsa a mai Magyarország kórképét egy elsőre bagatellnek tűnő eseten keresztül.

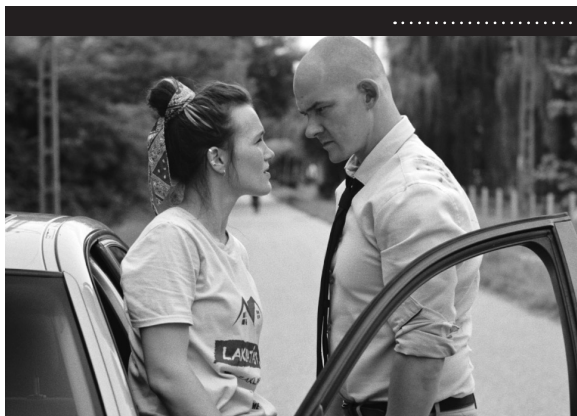
Fazekas műve a kisember életét körülvevő problémák (befektetési botrányok, eladósodás, utcára kerülés, egzisztenciális válság stb.) abszurditását és kegyetlenségét mutatja be a damaszkuszi útjáig keresztényülődő Saul (Pál apostol) bibliai történetét áttételesen megidézve.

Hőse, Richárd bírósági végrehajtó, aki első ügyével bizonyítani akarja maga, a kilakoltatások ellen tüntető testvére, Vera és édesapja, illetve főnöke, András számára, hogy rátermett, határozott és kíméletlen férfi. Ám Ilona néni,

akit ki kellene tessékelnie otthonából, makacs és elszánt ellenfélnek bizonyul: „kutyaseregével”, nyilakkal és gázrobbantással fenyegetőzik. Ricsi mindent és mindenkit megmozgat a rendőrségtől a tűzoltókon és a túsztárgyalókon át az állatorvosokig, hogy bejusson a házba, amit délre át kellene adnia az új tulajdonosoknak. Közben azonban Pál apostol módjára neki is át kell értékelnie addigi életét.

Fazekas Máté forgatókönyve abból a szempontból telitalálat, hogy rendkívül jól ráérezett, milyen eset és téma köré lehetne felépíteni erős és átfogó társadalomkritikát. Logikusnak tűnik, hogy tapasztalatlan, magáról és hivatásáról is túl sokat képzelő, éppen ezért groteszk antihőse a hatalomnak és „alattvalóinak” szinte minden képviselőjét odacsődíti a helyszínre, hogy bármi áron, de sikerre vigye ügyét. Ez által pedig Fazekas bemutathatta, hogyan viszonyul például a rendőrség a hétköznapi emberhez, illetve hogyan viselkedünk mi, kisemberek egymással. Ha nem is a legkifinomultabb és legjobb módon megvalósított jelenet, de találó a film elején az epizód, amelyben Ilona ráordít Verára és élőlánccal az idős nénit védő csapatára, hogy takarodjanak a házától ők is, közben pedig a költöztetők nevetve, okostelefonjukkal rögzítik a „balhét”. Ugyan a maga módján nevetséges a szituáció, de végtelenül szomorú is, mivel demonstrálja, hogy az igazságtalanságokért és a kisember nyomoráért

„A szolidaritás és az összefogás hiánya”
(Mészáros Blanka és Orosz Ákos)

nem pusztán a hatalom okolható, hanem a szolidaritás és az összefogás hiánya, márpedig ezek híján nem lehetséges a pozitív társadalmi cselekvés és változás Magyarországon.

A *Kilakoltatás* Achilles-ina a megformálás módja. Fazekas műve a kortárs román filmekhez hasonlóan minimalista, de azokhoz képest inkább klasszikus stílusban készült. Az egyik kulcsjelenet kreatív zenehasználatát (a Vera által hallgatott zeneszám lassan a hős lelki állapotát tükröző filmzenévé érik) leszámítva nincsenek audiovizuális szempontból emlékeztető momentumai. Ennél nagyobb gond, hogy az Orosz Ákos által amúgy remekül eljátszott Ricsi kivételével mindegyik karakter fájoan egydimenziós még ahhoz képest is, hogy a szatírák általában típusfigurákkal dolgoznak. Ricsi tragikomédiája – sokat képzelt a kisember által félt és gyűlölt szakmájáról, holott maga is a rendszer kiszolgáltatottja – is túl lassan, nehézkesen bontakozik ki. Így eleinte nemcsak unszimpatikus, de következtelennek is hat az antihős, aki egyik pillanatban még határozottan lép fel, sőt kiabál, mintha nagy rutinja lenne a kilakoltatásban (ami az alaptörténet szerint nincs), a másikban elbizonytalanodik, cselekvés-képtelenné válik. A játékidő második felében szerencsére a helyére kerül Ricsi fejlődési íve, ám a jellemrajzával is összefüggő végső, nagy fordulat azért csak részben katartikus, mert Ilona ellenszenves karakterét nem sikerült megfelelően árnyalni, Fazekas Máté az utolsó pillanatban vázolta fel nagyvonalakban a kilakoltatott idős hölgy háttértörténetét. Első nagyjátékfilmnek persze ígéretes a *Kilakoltatás*, tükrözi Fazekas érzékenységét és hozzáértését, ám legközelebb szüksége lesz erősebb filmformára és karakterekre, amelyek kiváltják a néző katarziséját.

Kilakoltatás – magyar, 2022. Írta és rendezte: **Fazekas Máté**. Kép: **Tóth Evelin Judit, Torma Mária**. Producer: **Osváth Gábor, Fülöp Péter**. Szereplők: **Orosz Ákos** (Ricsi), **Nagy Mari** (Ilona), **Mészáros Blanka** (Vera), **Znamenák István** (András), **Nagy Mari** (Ilona), **Láng Annamária** (Etel), **Török-Illyés Orsolya** (Rita), **Péterfy Bori** (Csilla), **Trill Zsolt** (Költöztető). Gyártó: **FP Films / Filmfabriq / Kilakfilm Kft.** Forgalmazó: **Budapest Film**. 85 perc.